

පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ කළමනාකරණ සැලැස්ම (ESMP)

වාහපෘතිය නිසා ඇතිවිය හැකි අහිතකර පාරිසරික සහ සමාජීය ගැටළු අවම කිරීම සඳහා කොන්තුාත්කරුගේ වගකීම

	පරිසරයට සහ සමාජයට වන බලපෑම සහ අවදානම් මට්ටම	බලපෑම් ඇති කරන පුධාන වාහපෘති කියාකාරකම්	අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමට කොන්තුාත්කරු විසින් ගත යුතු කිුයාමාර්ග	බලපෑම් අවම කිරීමට යන පිරිවැය	වගකිවයුතු පාර්ශවය	අධීක්ෂණය
1	වාහපෘතිය කිුයාත්මක කිරීම සඳහා මහජනයා විසින් පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීම පැමිණිලි සහ පුජා සහයෝගය නොමැතිකම	පාර්ශවකරුවන් අතර තොරතුරු හුවමාරුකරගැනීම	 වාාපෘතිය මගින් බලපෑමට ලක් වන පුද්ගලයන්හට වාාපෘතිය, එහි අරමුණ,සැලසුම් සහ පතිඵල පිළිබඳව දැනුවත් කළ යුතුය. දුක්ගැනවිලි/පැමිණිලි සහ ඒවා විසඳීමට ගන්නා කියාමාර්ග පිළිබඳ සටහන් කොන්තුාත්කරු විසින් පවත්වා ගතයුතුය. කොන්තුාත්කරුගේ පරිසර සහ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරියා විසින් වැඩබිමෙහි ඇතිවිය හැකි අහිතකර තත්ත්ව අධීක්ෂණය කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම කල යුතුවේ. 	ඉන්ජිනේරු වියදම්	කොන් නුාත් කරු	පුාදේශීය වාහාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
2	සංස්කෘතික වටිනාකම් ඇති භෞතික සම්පත් සොයාගැනීමක් හෝ ඒවාට හානි වීමේ තත්ත්වයන්	වැඩබිම තුල ගතයුතු කිුයාමාර්ග	වාහපෘති කටයුතු අතර වැඩබිමෙන් පුරාවිදාහත්මක වැදගත්කමක් ඇති දුවා හෝ ඒවැනි ස්ථානයක් මතුවීම හෝ සොයාගැනීමක් සිදු වුවහොත් පහත සඳහන් පරිදි කටයුතු කල යුතුවේ. 1. ඉදිකිරීම් කටයුතු වහාම නවත්වා නේවාසික ඉංජිනේරුවරයාගේ අනුමැතිය ඇතිව සොයාගත් අඩවි පුදේශය තුළ යම් වස්තුවක් තිබේනම් එයට විය හැකි හානියක් හෝ අලාභය වැළැක්වීමට ඒ ස්ථානය බාහිර බලපෑම් විලින් ආරක්ෂිතව තැබිය යුතු අතර නේවාසික ඉංජිනේරුවරයා හරහා වගකිවයුතු බලධාරීන්ට, පුරාවිදාහ දෙපාර්තමේන්තුවට සහ පළාත් පාලන	වියදම්	කොත්තුාත්කරු	පුාලද්ශීය වාහාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී

3	ස්වභාවික සම්පත් අධික ලෙස නිස්සාරණය කිරීම	අමුදුවා ලබාගැනීම	1. 2. 3.	ආයතනවලට පැය 24ක් ඇතුළත දැනුම් දීම කල යුතුවේ. වැඩබිමෙහි කටයුතු නැවත ආරම්භ කළ හැකි වනුයේ පුරාවිදාහ දෙපාර්තමේන්තුවෙන් අවසරය ලැබුණු පසුවය. කොන්තුාත්කරු විසින් ස්වභාවික සම්පත් ආශිත ඉදිකිරීම දුවා එනම් වැලි, ගල්, පස් ආදිය ලබාගැනීමේදී ඒවා ලබාගතයුත්තේ බලපතුලාහී මූලාශුවලින් හෝ වැවෙන් අමුදුවා ලබාගැනීමට දී ඇති උපදෙස් මත පමණි. රක්ෂිත හෝ ඒලෙස නම් කරන ලද පුදේශවලින් කිසියම් දුවායෙක් ලබා ගැනීම සපුරා තහනම් වේ. කොන්තුාත්කරු වාණිජමය නොවන පස් /ගල්කොරි ස්ථාන භාවිතා කරන්නේ නම්,ඒවා ලබා ගැනීමෙන් පසු එම ස්ථාන නිසි ලෙස වසාදැමීම කළ යුතුය. පස් ලබා ගන්නා ස්ථාන සහ රොන් මඩ ඉවත් කිරීමට අදාලව ඇමුණුම් අංක 01 සහ 02 අනුව කටයුතු කළ යුතුය.		කොන් නුාත් ක රු	පුාදේශීය වාාාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
4	කන්නයක් මග හැරීම නිසා සිදු සිදුවන පාඩු	ඉදිකිරීම් වියළි කාලයෙන් ඔබ්බට වාහජ්ත වුවහොත්	2.	වියළි සහ යල කන්නයේ දී ඉදිකිරීම් අවසන් කිරීම සඳහා පුජාව සමහ සාකච්ඡා කර ඉදිකිරීම් කාලසටහන සැලසුම් කරන්න. අවශා නම්, නියමිත කාලයට පෙර ජලය නිකුත් කරන ලෙස වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ඉල්ලා සිටීමෙන් කල්තියා වගා කිරීමට කටයුතු සැලසීම සිදු කල යුතුවේ. වියළි කාලයෙන් ඔබ්බට වාහජ්ත වන ඉදිකිරීම් හේතුවෙන් ගොවීන්ට වගා කන්නයක් අත්හැරීමට සිදුවේ නම් වන්දී ලබා දීමට අවශා කටයුතු සැලසීම	ඉන්ජිනේ <i>රු</i> වියදම්	කොන්තුාත්ක <i>ර</i> ැ	පුාදේශීය වාහපෘති අධානක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
5	ගස් ඇතුලු ස්වභාවික පරිසරයට සිදුවන බලපෑම	ගස් ඉවත් කිරීම , වැවි බැමිම පුතිසංස්කරණය / වාහන සහ යන්තු සූතු ගමන්කිරීම	1.	ගස් ඉවත් කිරීමකදී ඒ පිලිබද ඉංජිනේරුවරයාට පරිසර නිලධාරියා සහ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරියා කල්තියා දැනුම් දිය යුතුය. ඉවත් කිරීමට අවශා වන ගස් සඳහා ඉවත් කිරීම හැර විකල්පයක් නොමැතිකම යන්න පිළිබඳව තාක්ෂණික සාධාරණීකරණ වාර්ථාවක් ලබාදීම.	ඉන්ජිනේරු වියදම්	කොන්තුාත්ක <i>රු</i>	පුාදේශීය වාහපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී

			 2. වැව් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේදී ගස් ඉවත් කිරීමේ අවශානාව හඳුනා ගත් විට පහත පියවර අනුගමනය කළ යුතුවේ. i. ඉවත්කල යුතු ගස් සංඛාාව හඳුනාගෙන එම ගස් විශේෂය, වටප්‍රමාණය ආදිය සටහන් කර ලේඛනගත කිරීම, අදාළ පළාත් පාලන ආයතනයේ (LA), මධාාම පරිසර අධිකාරිය (CEA) පූර්ව අවසරය ඇතිව ඉදිකිරීම් ආරම්භ කිරීමට පෙර ඉදිකිරීම් ස්ථානවලින් ගස් ඉවත් කළ යුතුය. ii. ඉවත් කරන ලද ආර්ථික වටිනාකමක් ඇති ගස් රාජාා දැව සංස්ථාවට හාර දිය යුතුය. iii. කපා දැමූ ගස් සංඛාාව මෙන් අවම වශයෙන් දෙගුණයක ගස් ප්‍රමානයක් නැවත වගා කිරීම වාහපෘති පුදේශය තුළ සිදු කළ යුතුය. 	
6	ආකුමණික ශාක විශේෂ වහාප්ත වීම	වැඩ බිම තුල අතවශා ශාක ඉවත් කිරීම, දුවා පුවාහනය	1. ඉවත් කරන ලද ශාක වැස්ම හා පස් ආදිය ඉදිකිරීම් භූමියට සහ ඉන් පිටතට පුවාහනය කිරීමේදී වාහන ඉන්ජිනේරු කොන් ආවරණය කළ යුතුය. 2. ඉදිකිරීම් දවා ලෙස ස්වභාවික පරිසරයෙන් ගත් දවා සමග වැඩ බිම සහිත පරිසරයට ආකුමණශීලී ශාක විශේෂ කිසිවක් නොයන බවට සහතික වීම සඳහා එම දුවා ලබාගන්නා ස්ථාන පරීක්ෂා කළ යුතුය. 3. හැකිතාක් දුරට එම ස්ථානයට කිලෝමීටර් 10ක අරයක් ඇතුළතින් ලබාගැනීම් සිදු කල යුතුවේ.	පුාදේශීය වාහාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
7	අවට ඇති වෘක්ෂලතාදියට සහ නිවාස වලට දුවිලි උත්පාදනය ඇතුළු වායු දූෂණය මගින් වන බලපෑම්	සොරොච්ච, චාන් සහ බැම්ම වැඩිදියුණු කිරීම ආදී කටයුතු වෘක්ෂලතා ඉවත් කිරීම ඉදිකිරීම් දුවාය පුවාහනය කිරීම සහ ගබඩා කිරීම	1. මෙම දූවිලි විමෝචන පුභවයන් හැකිතාක් මිනිස්	පුාදේශීය වාාාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී

		දුවා ගබඩා අංගන සැකසීම		
8	අධික ශබ්දය සහ කම්පන අවට ඇති නිර්මිතයන් හා පවත්නා ඉදිකිරීම් වලට සහ වන ජීවීන්ට බලපෑම් ඇතිකිරීම	උපකරණ සහ යන්තු සූතු කියාත්මක කිරීමේදී හා දුවා පුවාහනය හා ගබඩා කිරීමේදී	 වැඩ කරන කාල සීමාව තුල ශබ්ද/කම්පන උත්පාදන කටයුතු පෙ.ව 6.00 සිට ප.ව. 6.00 දක්වා පමණක් සිදු කිරීම. සියලුම උපකරණ සහ යන්තු සූතු 75 dB නොඉක්මවන ලෙස කියා කළ යුතුය. 	පුාදේශීය වාහාපෘති අධානක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
9	ගංවතුර සහ ජල කඩිති ලෙස ජලය එක් රැස් වීමට තුඩු දෙන මතුපිට ජලාපුවාහන මාර්ග අවහිර කිරීම	පුවේශ මාර්ග සැපයීම ඇතුළුව ස්ථාන සැකසීම,	 ජලාපුවාහ වලට බාධාවක් ඇති නොවන ස්ථානයක සුන්බුන් අපදුවා සහ රොන්මඩ බැහැර කිරීමේ ස්ථාන ඉන්ජිනේරු නොන්තුාත්කරු පවත්වා ගැනීමට කොන්තුාත්කරු කටයුතු කල යුතුය. ඉදිකිරීම් අතරතුර ඇළ දොළ අවහිර වීම වැළැක්වීම හා විකල්ප ජලාපවාහන මාර්ගයක් සැපයීම. 	පුාදේශීය වාාාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
10	පාංශු බාදනය	ඉදිකිරීම් කටයුතු, රොන්මඩ් ඉවත් කිරීම සහ මතුලිට පස ඉවත් කිරීම.	1. පස් සහ අනෙකුත් ඉදිකිරීම් දුවා වැව්, ඇළ දොල ඉවුරු තුළ නොදැමියය යුතුය. 2. වැව් සහ ඒ ආසන්න ජල මාර්ගවලට අවසාදිත ජලය ගලා යාම වැළැක්වීම සඳහා පියවර ගත යුතුය.	පුාදේශීය වාාාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ තිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
11	වැවෙන් ඉවත්කල රොන්මඩ යෙදීමෙන් මතුපිට පසෙහි එලදායිතාව අඩු විය හැකි තත්වය.	ඉවත් කරන ලද රොන්මඩ බැහැර කිරීම	රාාන්මඩ බැහැර කිරීමේ සැලැස්ම ඉදිරිපත් කර එමගින් රොන්මඩ බැහැර කරන ස්ථාන පැහැදිලිව ඉන්ජිනේරු කොන්තුාත්කරු සඳහන් කළ යුතුය. රාාන්මඩ ඉවත් තෝරාගත් ඉඩමට ගම්වාසීන්ගේ සහ අදාළ බලධාරීන්ගේ කැමැත්ත අනිවාර්ය වේ. අමුදුවා ලබාගන්නා වලවල් වාාපෘතියට ආසන්නයේ ඇති විට එම වළවල් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේදී රොන්මඩ දුවා බැහැර කිරීමට භාවිතයට ගැනීම සලකා බැලීම.	පුාදේශීය වාහාපෘති අධාාක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
12	සත්ව හා ශාක පුජාවට හානි සහ වනජීවී පුදේශ ආශිුතව සැරිසරන අලි ඇතුන්ට වන බලපෑම	ශාක වැස්ම ඉවත්කිරීමේදී	1. පරිසර එලිපෙහෙලි කිරීමෙදී පුදේශයෙහි සතුන්ගේ වාසස්ථාන විනාශ වීම හෝ වෘක්ෂලතාදිය විනාශ වීම ඉන්ජිනේරු කොන්තුාත්කරු වළක්වා ගැනීමට නිසි සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතුය. වියදම්	පුාදේශීය වාහාපෘති අධානක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී

			 ඉවත් කරන ලද ශාක වෙනත් පරිසර පද්ධති වලට හානි නොවන ලෙසින් වහාම කලින් තීරණය කළ ස්ථානවලට බැහැර කළ යුතුය. ඉදිකිරීම් අතරතුර අලි ඇතුන්ට ජලය සඳහා පුවේශය අවහිර නොවන බව කොන්තුාත්කරු සහතික කළ යුතුය. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතියකින් තොරව ව්‍යාපෘති භූමියේ හෝ ඒ අවට පුදේශවලින් කිසිළු ස්වභාවික ශාක දුවාක් හෝ සතුන් ඉවත් නොකළ යුතුය. 	
13	ඝන අපදුවා බැහැර කිරීම	වාහාපෘති භූමිය පිරිසිදු කිරීම හා කම්කරු කඳවුරුවලින් අපදුවාහ ඉවත් කිරීම	කොන්තුාත්කරු විසින් ඉදිකිරීම් කි්යාකාරකම්වල ඉන්ජිනේරු වියදම් වර්ගීකරණයකට ලක්කර එක් එක් අපදුවා වර්ගය සඳහා බැහැර කළ හැකි ස්ථාන පිළිබඳව පලාත්පාලන ආයතනයෙහි උපදෙස් ලබා ගත යුතුය. ඔනෑම අන්තරායකර ආකාරයේ අපදුවාක් බැහැරකිරීමේදී විශේෂ සැලකිල්ලක් දැක්වීමත්, පලාත්පාලන ආයතනයෙහි උපදෙස් ලබා ගැනීමත් සිදු කල යුතුවේ.	පුාදේශීය වාහපෘති අධාන්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී
14	පොදු/වෘත්තීය ආරක්ෂණ පුවාහය සම්බන්ධ ගැටළු (උදා. ස්තී පුරුෂ සමාජ භාවය අනුව ඇතිවන ගැටුම් / කාන්තා හිංසනයන් GBV)	ආරක්ෂණ කුියාමාර්ග ගැනීම	පුහුණුව 1. කොන්තුාත්කරු විසින් ඉදිකිරීම් ආරම්භ කිරීමට පෙර, සියලුම දෙනා සදහා සෞඛා සහ මහජන ආරක්ෂණ වියදම් වෙදානම් පිළිබදව දැනුවත් කිරීමග 2. පුද්ගලික ආරක්ෂක උපකරණ (PPE) සියලුම සේවකයන්ට ලබාදීම 3. විය හැකි අනතුරු පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීමට සහ එවැනි උවදුරුවලින් මහජනතාව ආරක්ෂා කිරීමට අනතුරු ඇඟවීමේ සංඥා භාවිතය. 4. හදිසි කුියා පටිපාටිය 1. හදිසි ආධාර සේවාවක් සේවා ස්ථානයේ තිබිය යුතුය.	පුාදේශීය වාහාපෘති අධානක්ෂ කාර්යාලය / පරිසර ආරක්ෂණ නිලධාරී/ සමාජ ආරක්ෂණ නිලධාරී

			2. කොන්තුාත්කරු සෑම විටම වැඩබිමෙහි පුථමාධාර කට්ටලයක් තබා ගත යුතුය. ස්තී පුරුෂ සමාජ භාවය අනුව ඇතිවන ගැටුම 1. බාහිර ශුමිකයින් පැමිණීම අවම කිරීම සඳහා හැකිතාක් දේශීය ශුමිකයන් බඳවා ගැනීම - බඳවාගැනීමේ දී කාන්තාවන්ට යම පුමුඛත්වයක් ලබා දීමට කටයුතු කිරීම. 2. රැකියා කොන්ත්රාත්තුවේ කොටසක් ලෙස සේවක වර්යාධර්ම සංගුහය ඇතුළත් කරන්න - මෙහිදී සේවකයින්ගේ හැසිරීම හා ආකල්ප, කාන්තා හිංසනයන් වැළැක්වීම සඳහා යොමුවන ලෙස සැකසීම. 3. කොන්තුාත්කරුවන් ශුම බලකාය පුහුණු කිරීමේදී පරිසර සමාජ ආරක්ෂණ නුම මගහැරීම අවමවන ලෙසත් ලිංගික හිරිහැර/GBV වැළැක්වීම සඳහා ශක්තිමත් කියාමාර්ග කියාත්මක කිරීමටත් වග බලා ගත යුතුවේ.
15	සේවක නවාතැන්, කදවුරු වල සෞඛාහරක්ෂිතභාවය කළමණාකරණය	රෝග සම්පේෂණය වීම වලක්වාගැනීම	සේවක නවාතැන් කදවුරු පවත්වා ගැනීම 1. කමකරුවන්ට පුමාණවත් සනීපාරක්ෂක පහසුකම් කඳවුරු තුළ තිබිය යුතුය. 2. පුදේශයේ පුහුණු ශුමිකයින් නොමැති තත්වයකදී හැර බාහිරින් කමකරුවන් සේවයේ යොදා නොගැනීම හා හැකි පමණ නවාතැන් කඳවුරුවල කමකරුවන් නවාතැන් ගැන්වීම. 3. එව්.අයි.වී/ඒඩස් පිළිබඳවත් කම්කරුවන් දැනුවත් කිරීම සඳහා වැඩසටහන් පැවැත්වීම. 4. වසංගත හා බෝවන රෝග වැළැක්වීම සඳහා සෞඛාාරක්ෂිත මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කිරීම. (COVID මාර්ගෝපදේශ)